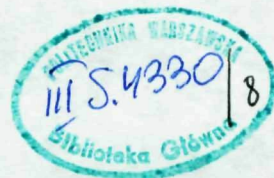

SYLWETKI PROFESORÓW POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

(64) 2

ADOLF JAN MORAWSKI
(1895—1940)

Adolf Jan Morawski urodził się 17 VI 1895 r. w Krzynowłodze Wielkiej, pow. Przasnysz, w rodzinie ziemiańskiej. W 1914 r. zdał maturę w Średniej Szkole Handlowej we Włocławku, a w 1915 r. rozpoczął studia na Wydziale Elektrotechnicznym Politechniki Warszawskiej (PW). W 1918 r. przerwał studia, wstępując jako ochotnik do Wojska Polskiego. Otrzymał przydział do Sekcji Radiotelegraficznej Ministerstwa Spraw Wojskowych, a w październiku 1919 r. zadanie szkolenia oficerów artylerii w dziedzinie radiotelegrafii. W styczniu 1921 r. dostał bezterminowy urlop z wojska na ukończenie studiów i wrócił na uczelnię. Uzyskując dyplom inżyniera elektryka w 1922 r., znalazł się wraz z Januszem Groszkowskim i Stanisławem Kończykowskim, późniejszymi profesorami PW, w grupie pierwszych absolwentów Wydziału Elektrotechnicznego PW.

Po odbyciu praktyki zawodowej w czeskiej elektrowni w Morawskiej Ostrawie oraz służby wojskowej w pułku łączności w Zegrzu pod Warszawą, w 1924 r. w randze porucznika przeszedł do rezerwy i podjął pracę zawodową. Został początkowo inżynierem ruchu i eksploatacji w Elektrowni Okręgowej w Zagłębiu Krakowskim Sp. Akc. w Sierszy Wodnej koło Trzebini, jednej z największych wówczas elektrowni w Polsce. Potem był tam kierownikiem zakładu rozdzielczego sieci elektrycznych, prokurentem, wreszcie (1930—1936) zastępcą dyrektora. Przeprowadził wówczas elektryfikację wielu miejscowości, fabryk i zakładów przemysłowych w Zagłębiu Krakowskim. Zajmował się również zagadnieniami taryfikacji opłat za energię elektryczną w przemyśle i mieszkalnictwie.

Od 1925 r. A. J. Morawski prowadził badania w dziedzinie sieci i urządzeń elektrycznych oraz elektryfikacji, pojmowanej zarówno w aspekcie technicznym, jak i gospodarczym i obronności kraju. Odbył w tym celu specjalne podróże do głównych ośrodków elektryfikacyjnych w Czechosłowacji, Austrii, Włoszech, Szwajcarii i Niemczech. Owocem tych badań była obszerna, pierwsza z tej dziedziny w Polsce, książka pt. „Sieci elektryczne i współpraca elektrowni”. Pracę tę, liczącą ponad 600 stron z licznymi wykresami, szkicami i fotografiami, wydało w 1936 r. Stowarzyszenie Elektryków Polskich (SEP). Prowadził ponadto liczne wykłady i odczyty na temat elektryfikacji, m.in. w 1933 r. na kursie dokształcającym dla inżynierów elektryków na PW.

Pracę naukowo-dydaktyczną na PW rozpoczął A. J. Morawski w 1935 r., prowadząc wykłady i ćwiczenia z urządzeń elektrycznych na VII i VIII semestrze Wydziału Elektrycznego. Początkowo na zajęciach przyjeżdżał z Sierszy Wodnej, ale w grudniu 1936 r. przeniósł się na stałe do Warszawy i rozpoczął pracę jako stały doradca techniczny w Fa-

bryce Aparatów Elektrycznych K. Szpotański i S-ka. 4 X 1937 r. został mianowany profesorem nadzwyczajnym PW i objął Katedrę Urządzeń Elektrycznych, którą kierował do 1939 r.

Prof. A. J. Morawski był działaczem wielu organizacji społecznych, technicznych i gospodarczo-przemysłowych. W SEP był członkiem kilku komisji specjalistycznych, m.in. Komisji Przepisowej Oddziału Zagłębia Węglowego w Sosnowcu (później w Katowicach), od 1935 r. zaś przy Zarządzie Głównym SEP w Warszawie. Działał również jako przewodniczący Komisji Przepisów Budowy i Ruchu oraz w Komisji Normalizacji Elektrotechnicznej SEP, a także jako przewodniczący Grupy Elektryfikacyjnej SEP. Ponadto prof. A. J. Morawski był stałym delegatem Polskiego Komitetu Elektrotechnicznego SEP do prac Komitetu Studiów Wyłączników Olejowych (wysokiego napięcia) przy Międzynarodowej Komisji Elektrotechnicznej (CEI) w Genewie i Paryżu. Był także współautorem projektów nowych norm elektrycznych, ustanowionych przez Polski Komitet Normalizacyjny jako normy PNE.

Prof. A. J. Morawski był doradcą, rzeczoznawcą i konsultantem technicznym wielu przedsiębiorstw przemysłowych oraz instytucji, początkowo na terenie Górnego Śląska, a od 1936 r. w Warszawie, m.in. w pierwszej w Polsce fabryce lokomotyw w Chrzanowie, w Hucie Cynkowej Giesche w Trzebini, w kopalni „Artur” w Sierszy, w fabryce Portland-Cementu „Firlej” w Górcie, w Hucie Batory, w Związku Elektrowni Polskich w Warszawie oraz w Izbie Przemysłowo-Handlowej i Związku Rewizyjnym Samorządu Terytorialnego w Warszawie.

Na początku 1938 r. prof. A. J. Morawski został powołany, z ramienia Ministerstwa Przemysłu i Handlu, na stanowisko kierownika Komisji Technicznej budowy nowej elektrowni w Nisku na terenie tzw. Centralnego Okręgu Przemysłowego. Na początku 1939 r. zaś, na życzenie Biura Elektryfikacji tego ministerstwa został mianowany przewodniczącym podkomisji Polskiego Komitetu Energetycznego, która miała za zadanie opracowanie generalnego projektu elektryfikacji Polski na najbliższe dziesięciolecie. Rozpoczęte prace w tym zakresie przerwał wybuch II wojny światowej.

W końcu sierpnia 1939 r. prof. A. J. Morawski, jako porucznik rezerwy, został zmobilizowany do wojska i wcielony do pułku łączności. Wziął udział w kampanii wrześniowej 1939 r. głównie na wschodnich terenach Polski. Internowany przez Armię Czerwoną, został osadzony w obozie jenieckim w Kozielsku i zamordowany w kwietniu 1940 r. w Katynie. 1986 r. na ścianie kościoła Św. Boromeusza na cmentarzu Powązkowskim w Warszawie została umieszczona tablica z jego nazwiskiem.

Opracował Jerzy Kubiataowski